

MEKSİKA PORTRESİ

«Dostlarına da haber vermelerini rica edeceğim.»

SERGİLER

Meksika'ya gitmek istemez misiniz ?

Teknik Üniversitede açılan «Meksika Portresi» adlı sergi, görülmemiş bir mükemmeliyette hazırlanmış. Bir milletin tarihi gelişmesini, efsanesini, bugünkü sanatını ve sanatçılarını tanımak için ele geçmez bir fırsat bu.

MEMLEKETİMİZDE şimdiye kadar eşine rastlanmamış mükemmellikte bir sergi açılmış bulunduğunu bir tesadüf neticesi öğrenmiş bulunuyoruz. Tesadüfî de fena havalara borçluuz. Son karlı günlerden birinde zorla bulabildiğimiz bir taksi, ana caddede tıkanmıştır, daha kolay gidilir diye Şişliye, Taksim bahçesi arkasından ve Teknik Üniversite önünden geçerken, bina köşesine (Meksika portresi) yazılı bir bezin asılı olduğunu gördüm, inip baktım ve derin bir hayret, büyük bir hayranlık içinde Meksika'nın yüzünü, tarihini, kültürünü, sanatını folklorunu yakından ve bir arada gördüm, öğrendim, sevdim.

Meğer bu sergi Teknik Üniversitede bir aya yakındır açık bulunuyormuş. İstanbul'a Ankara'dan, Ankara'ya Lübnan'dan, oraya Mısır'dan, Hindistan'dan ve daha başka memleketlerden gelmişti. Ve sergi Türkiye Dışişleri ile Millî Eğitim Bakanlıklarının müşterek himayeleri altında bulunuyormuş. A-

caba bu Bakanlıklar himaye den gizlemek, saklamak, mânâsını mı çıkardılar da onun için alakâlılara, basına haber vermediler? Tekrar ediyoruz, bu derece mükemmel tertip ve takdim edilmiş, eski tâbirıyla «Ebrâdım câmi, ağırarını mâni» bir sergi, bizde görülmiştü değil. Sergi, dünya tarihinin gizli kalmış medeniyetlerinden bir çoğunu İsa'nın doğuşundan 1500 yıl öncesinden alarak gelişmelerini, Meksika adı altında, günümüze kadar getiriyor ve örnekler veriyor, bilgi veriyor. Gün geçmez ki Meksika'da yapılan arkeolojik kazılarda insanlık tarihine yeni bir belge, bir sanat eseri katılmıştır. Memleketimizin iki mislinden büyük olan Meksika top raklarında on binler! aşan kazı yapılmıştır ve burada başlıcaları Ölmek, Teotihuakan, Zapotek, Toltek, Maya, Aztek adlarını taşıyan medeniyetlere ait eserler bulunmuştur. Sergide bunların çoğunun asılları teşhir edilmektedir.

Sergi başlıca üç kısma ayrılmıştır.

Kolomb öncesi sömürge devri, İhtilâl ve bugünkü devir. Kolomb öncesinde, yukarıda bahsettiğimiz medeniyetlerin şaheserlerini, çamurlar, dev ve süce heykeller, çok renkli lahit işleri, oralara bırakılmış çeşitli eşya temsil etmektedir. Bunlardan bir çok örnekler vardır. Sömürge devri, İspanyolların Kolomb aracılığı ile bu zengin topraklara ayak basmaları ile başlar. Bütün bu medeniyetler tahrip ve yağma edilmiş, harabeler üzerine katolik taassubunun, enkizisyonun, amansız askerî idarenin barok kiliseleri, manastırları, kışla ve sarayları yükselmiştir. Fakat halk bütün baskılara rağmen sanatını muhafaza etmiş ve geçen asır başlarında ayaklanmıştır. Buna rağmen ABU'nin ve Fransanın istilâsına uğramış, bir ikinci ayaklanma ile bütün yabancıları bir kerre daha kovmağa muvaffak olmuş, bu günkü istiklâline; din ve devlet işlerini ayırmakla kavuşmuştur. Bütün bu devreler halk sanatları ile temsil ediliyor. Günümüz Meksika'sı p'lastik sanatlara 1913 de ölmüş bulunan büyük yaratıcı halk ressamı ve gravürçüsü Jose Guadaloop Posade ile başlamıştır. Sonra duvar resimleri gelir, Başlıca yaratıcılar Jose Clemente Orozko, Diego Rivera ve David Alfaro Sekueros'dur. Sergide bunların röprodüksiyonlarını görmek kabildir.

Bu muazzam sergi maksadına bir kronikle etraflı bilgi verilmesi imkânsızdır. Serginin gezilip görülmesi: — hem bir kaç defa — lâzumdur. Sergi 5 Şubat tarihine kadar açık bulunacaktır. Sanatla alakâlı olup bu satırları okuyanlardan Meksika sergisini muhakkak gidip görmelerini ve dostlarına haber vermelerini rica edeceğim, Yalnız çeşitli güzel sanat eserleri görmekle kalmayacaklar, dünya tarihine ait bilgilerini arttıracaklar, bize çok uzak fakat bir çok yakınlıkları olan Meksika şahisini de tanımış bulunacaklardır.

KADAR'DE

1967 yılına bir ikinci yabancı sanat sergisi ile girmiş bulunuyoruz. Bu sergi, o birden bastırın kış günlerinde, Fındıklıda, Güzel Sanatlar Akademisinde açılmış bulunmaktadır. Altmış parça kadar renkli lito, ve gravürün teşhir edildiği sergi, Alman grafik sanatının temsilcilerini bir araya getirmiştir. Bu temsilciler arasında Marx Ernst ve Hartung gibi imzaların bulunuşu sergiye ayrıca önem vermektedir. Aslen alman olmakla beraber daha ziyade dünya p'lastik sanatları temsilcileri olan bu iki ressamın sergide dört eseri var. Dada ve sürrealizm hareketlerine katılmış olan Max Ernst iki lito ile bir monotip, Hartung ise bir lito vermiştir. Bu başlıca iki şahsiyetin yanı sıra Willî Baumeister'in iki litosunu, Otto Coester'in iki lito, iki gravürünü görüyoruz, Joseph Fassbender dört litosu ile bir tahta üzerine oyma teşhir ediyor. Grafik sanat eseri temsilcileri olarak göze çarpan bu sanatçılarla beraber resimlerini teşhir eden on iki sanatçı daha var. Başta E. W. Nay ve Fritz Winter olmak üzere ölçülü ve kıskılları hesaplı, fakat hepisi itina ile meydana getirilmiş çeşitli grafikler veriyorlar.

Fikret ADİL